

Norges
Naturvernforbund
Friends of the Earth Norway

FAKTAARK 3-2010
OKTOBER 2010

Derfor rovdyr i norsk natur

Det er forbudt å utrydde arter i Norge. Naturmangfoldloven slår fast at alle arter skal sikres levedyktige bestander i områder hvor de hører naturlig hjemme. Dette gjelder også rovdyr.

Rovdyr har viktige økologiske funksjoner. De bidrar til å sikre biologisk mangfold. Byttedyr og rovdyr virker inn på hverandre slik at de beste på begge sider overlever. Rovdyra virker også inn på byttedyras beitevaner og dermed på vegetasjonen, som igjen er viktig for en rekke andre dyr og planter. Andre arter lever av kadaver som rovdyr etterlater.

Dette forhindrer ikke at enkeltrovdyr kan avlives. Men i dag utsettes små og sårbare rovdyrbestander for omfattende jakt, skadefelling, ekstraordinære uttak med mer. I tillegg drepes rovdyr ulovlig.

Skal intensjonene i lovverket oppfylles, må noen viktige prinsipper og prioriteringer legges til grunn.

■ **Nasjonal oppgave.** Det er et nasjonalt ansvar å sikre at vi når målene i rovdyrpolitikken. Derfor må myndighetsansvar ligge på statlig nivå. Dette kan kombineres med delvis regional forvaltning innenfor klart definerte mål og rammer.

■ **Styrk bestandsmålene.** Å utsette rovdyrbestandene for større belastninger enn i dag, er uforsvarlig. Senkes bestandsmålene, kommer norsk rovdyrpolitikk i strid med nasjonale og internasjonale forpliktelser. Ut fra føre var-prinsippet (naturmangfoldloven § 9) og muligheten til å bygge opp levedyktige bestander, må bestandsmålene økes noe og samtidig være minimumsmål.

■ **Forebyggende tiltak.** Husdyr- og tamreindrift må få økte midler til å styrke forebyggende tiltak mot rovdyrskader. Omlegging av drift kan være nødvendig i enkelte områder.

■ **Rovdyrfrykt.** Tiltak må gjennomføres for å dempe rovdyrfrykt og øke forståelsen for rovdyrenes rolle i norsk natur. Det er viktig med tiltak som kan bygge bro mellom partene i denne konflikten. Dette ansvaret har rovviltneemndene forsømt.

■ **Vitenskapelig grunnlag.** Dagens forskning, overvåkning og bestandsregistrering sikrer et godt vitenskapelig grunnlag for å ivareta en biologisk basert forvaltning. Legitimiteten er styrket gjennom bred inkludering av lokale interesser og organisasjoner i sporing og bestandsregistrering. Arbeidet med å hente inn mer kunnskap om bestandene lokalt kan med fordel styrkes.

■ **Hardere bekjemping av krypskyting.** Forskning viser at annenhver ulv som dør i Sør-Skandinavia drepes ved ulovlig jakt. Andre rovdyr er også utsatt. Så lenge ulovlig avliving fore-

istockphoto

går må det gis færre fellingstillatelser slik at forvaltningen kan ta høyde for mørketallene.

■ **Sørsamisk reindrift.** Det er behov for å ta større hensyn til den sørsamiske reindriften, som er svært presset fra mange hold. Naturvernforbundet aksepterer her lavere terskel for ekstraordinære tiltak ved store skadesituasjoner. Spesifikke og særlig målrettede tiltak kan være å tilrettelegge for å skyte flere dyr fra lisens- og kvotejakt i reindriftnområdene, og særlig i områder der rovdyr er entydig hovedutfordring.

■ **Forhåndsutbetaling.** Erstatningsordningene for tap av husdyr og tamrein må endres til forhåndsutbetaling i områder der rovdyrtrykket er størst. Dette vil gi større insentiver til skadeforebygging og bedre driftstilpasninger, samt premiere de dyreeierne som greier å holde beitedyra sine i live framfor å betale for døde dyr, slik det gjøres i dag.

PLASS TIL FLERE!

De eksisterende bestandsmålene, spesielt for ulv, er uforsvarlig lave i forholdt til langsiktig overlevelse, føre var-prinsippet og internasjonale forpliktelser. Norge er også et land som har plass til flere rovdyr.

Bjørn. For bjørn er eksisterende bestandsmål langt fra nådd. Med fem til sju ynglinger og 164 registrerte enkeltdyr er man knapt halvveis. Naturvernforbundet mener bestandsmål for bjørn bør ligge på 20 til 25 ynglinger per år.

Jerv. Med en antatt bestand på ca 360 voksne dyr, fordelt på tre genetisk adskilte delbestander, har Norge ca 40 % av den europeiske jervebestanden, og dermed et internasjonalt ansvar. Det totale uttak av jerv er høyt, nær ett hundre dyr siste år, og tar ikke tilstrekkelig hensyn til naturlige svingninger i bestanden. Omfanget av hiuttak og helikopterjakt på jerv er på et etisk helt uakseptabelt nivå.

Ulv. 2009/2010 ble det norske bestandsmålet for ulv på tre ynglinger oppnådd. Målet er uforsvarlig lavt i forhold til å sikre langsiktig overlevelse, og burde økes til minimum ti. Om ikke de mest verdifulle dyrene skjermes og bestanden ikke tilføres nye gener, vil innavl bli et større og større problem. Da må bestandsmålene også ses i lys av at det stadig kan bli færre valper som overlever i hvert kull.

Gaupe. Uttaket av gaupe er i visse regioner for høyt og i sum på grensen av det akseptable. Rovviltnemndene har de siste

Foto: Lars Gangås, Statens naturoppsyn

fire årene vedtatt felling av 421 dyr, hele 87 flere enn de faglige anbefalingene. Uttak på slike nivåer kan ikke opprettholdes uten at bestanden bringes i fare. Det tas lite hensyn til at også gaupebestandene har naturlige svingninger når kvotene fastsettes.

Foto: Inger Marie Hæhre

Genetikken avgjør

En forvaltning som tar overordnede hensyn til at ulvebestanden sikres genetisk variasjon, er helt sentralt.

Den mye omtalte "Osdalsflokken" i Rendalen består av en familiegruppe på 7-9 individer. De oppholder seg både i og utenfor rovviltsonen. Flokken livnærer seg på en svært høy elgbestand, og har gjort minimal skade på sau. Å spare en slik gruppe blir logisk i lys av at slike stabile flokker er oversiktlige, forutsigbare og viktige for langsiktig bevaring av arten.

Det må også etableres sikrere metoder for å hindre at genetisk verdifulle enkeltdyr avlives, selv om de streifer og gjør skade utenfor ynglingssonene. I løpet av vinteren 2009/2010 ble to genetisk viktige dyr fra det svenske Galvenreviret skutt i Norge. Slik praksis er svært negativ for ulvebestanden.

HVA MENER NATURVERNFORBUNDET?

- Hovedutfordringen i rovviltspolitikken er ikke sauenæringen i seg selv, men hvordan sauebeitingen foregår de stedene der det skal være rovdyr.
- Dagens driftsform er preget av et stort antall sau som beiter over svært store arealer, uten noen form for tilsyn. En historisk sett ny form for utmarksbeite, som betyr lite for pleie av kulturlandskapet.
- Rovdyrene er ikke sauenæringens hovedutfordring slik det framstilles. Saueholdet går mest tilbake der det er minst rovdyr. Også sauebeiting må foregå innenfor naturens rammebetingelser
- Forsøk viser at alle de kjente forebyggende tiltakene har effekt: Gjerdning, gjeting, vokterhund, differensiert arealbruk mm. Problemet er at vellykkete forsøk følges for dårlig opp, samtidig som de mindre vellykkete forsøkene tas til inntekt for at økt avskyting av rovdyr er eneste løsning.

For mer informasjon:

- http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_arter/rovdyr/
- Lars Haltbrekken 916 12 191, Arnodd Håpnes: 911 92 234, Kjell Frederik Løvold: 918 94 751

